

Man må gerne spørge om krigen

Man må gerne spørge om krigen

RASMUS BECH, VIETNAM

Politiken 25. Februar 2011

Er krigen i Vietnam glemt? »Den antiamerikanske krig«, som den hedder her? Selvfølgelig er den ikke det. Men det synes ikke at være en smerte, der længere plager vietnameserne.

Det er varmt på den rare måde. Ikke for meget, ikke for lidt. Men rart. Kropsfavnende velværevarmt, ganske som at have en god sweater på.

Vi bumler gennem det vietnamesiske landskab siddende i en minibus. På vej fra Da Nang til Hue, to byer i midten af det langstrakte kystland. Vejret er overskyet, vejen er elendig, men det umådelig grønne landskab mildner skuffelsen over den skjulte sol - akkurat som den meget frodige vegetation dæmper indtrykkene af den fattigdom, der lyser fra de slidte, misligholdte huse langs vejen, fra det ophobede affald og ubrugelige, primitive landbrugsredskaber.

Mine øjne er konstant på vandring. For jeg er i et land, som på sin egen voldsomme og blodige måde fyldte en hel del i min ungdom - et land, der prægede nyhedsmedierne i 1960'erne og til midten af 70'erne med daglige bulletiner fra det, vi lærte at kende som Vietnamkrigen, og som også påvirkede de politiske dagsordener i en række lande og udløste et uendeligt antal demonstrationer foran USA's ambassader verden over. Den tids tv-billeder flakser endnu forbi mine øjne, når navnet Vietnam bliver sagt.

Men nu, snart 36 år efter krigsafslutningen, ser jeg ingen spor af den krig, der havde sit afsæt i den franske kolonisering af kongedømmet Vietnam - og som senere blev en kamplads for amerikanerne, der frygtede, at en kommunistisk magtovertagelse i Vietnam ville udløse en kommunistisk revolte i hele Sydøstasien.

Jeg ser - mens vi i et adstadigt tempo kører fra syd mod nord - ingen 'efterladenskaber' fra krigen, der også var en slags borgerkrig. Ingen flyvrag, ingen udbrændte militærkøretøjer, ingen rustne kampvogne, ingen bunkers, ingen.

brændte, sværtede huse, der bærer krigens fingeraftryk. Der er tilsyneladende ryddet og 'gjort rent'. Sådan på overfladen, i det mindste. Men minderne findes, krigens ugerninger og lidelser er ikke glemt, naturligvis er de ikke det, og så godt som hver eneste familie i Vietnam har sit kapitel i historien, sine ar, sine smerter.

Det gælder også for den unge mand, der sidder ved siden af minibussens opmærksomme chauffør, som overholder hastighedsbegrænsningerne til punkt og prikke, og som helst vil køre midt på vejen for ikke at rage uklar med de knallerter og lette motorcykler, der synes at have overtaget græshoppens rolle som den største af alle plager.

Manden ved siden af chaufføren hedder Thuât, han er 31 år, og han er guide for det lille danske selskab, der på få dage skal opleve et hjørne af Vietnam i et af landets få selvstændige historiske perioder som en samlet nation, nu styret af det nykapitalkommunistiske statsapparat, der i sin mere ortodokse form blev krigens vindere.

Den krig, som Thuât fra sit udvigssæde i bussen kalder »den antiamerikanske krig«. Hvilket han med et lille smil gentager, når jeg kommer til at sige 'Vietnamkrigen'.

Den moderne vietnameser Mens vi tøffer af sted mod Hue, den gamle kongeby, hvor også den gamle grønne Tuborg brygges under navnet Huda - 'da' står for Danmark - fortæller Thuât om den vietnamesiske kultur, om sprogets mangfoldighed, om templer og guder, om gamle konger og konkubiner. Men når der kommer en pause i talestrømmen om de klassiske turistværdier, og når ørerne krøller og det ikke længere er muligt at hænge på i den vietnamesiske kongerække, slår vi til med spørgsmål om Thuâts liv. Og ikke mindst med spørgsmål om den krig, der sluttede for så kort tid siden.

Og vores guide har ikke spor imod at fortælle.

Thuât er gift og far til en dreng på tre år.

Han bor i en lejlighed i Da Nang, en hastigt voksende by, hvor amerikanerne havde en base under krigen. Den lille Thuât kalder sig selv for et moderne menneske, den nye tids vietnameser - for sammen med sin kone er han 'brudt ud' af det klassiske vietnamesiske familiemønster, som byder, at flere generationer lever i fællesskab under samme tag.

»Vi vil skabe vores eget liv, vores egne traditioner«, fortæller han.

Men det er også en tilværelse, der skal formes i skyggen af den krig, han aldrig oplevede, men som han betaler sin personlige del af regningen for. Thuât har en uddannelse som engelsk-og historielærer, men det er ikke en uddannelse, han har store muligheder for at bruge - og det skyldes ikke, at hans righoldige engelske ordforråd af og til er ganske uforståeligt og lyder som noget, der kommer fra en grenhacker, men at hans far var officer på den sydvietnamesiske side under krigen, og at hans bedstefar også blev anset for upålidelig.

Det bandlyser familien i to generationer, fortæller Thuât.

»Som det er nu, kan jeg ikke få arbejde for staten - og det samme vil gælde min søn. Jeg fik heller ingen hjælp til min uddannelse på universitetet, men det endte med at blive en stor motivation i mine studier, at jeg skulle klare mig selv«. Og det sidste bliver sagt med tydelig stolthed.

Som søn af en mand, der blev kaldt en folkefjende - og som efter krigsafslutningen blev sendt i genopdragelseslejr i 14 måneder - kan Thuât heller ikke blive medlem af det kommunistiske parti.

»I mit cv er nævnt min fars og bedstefars meritter, og det belaster mine jobmuligheder«. Thuâts bedstefar var for gammel til at være soldat i krigen. Men da han var familiens overhoved og havde fire yngre brødre, der kæmpede på den kommunistiske side - Nordvietnam - og to brødre på den USA-støttede side i syd, blev han flere gange udsat for tortur fra begge sider, alt afhængigt af krigslykkens gang. Var landsbyen besat af sydtropperne, ville man have at vide, hvor hans brødre i nord befandt sig - og omvendt.

»Jeg har en morbror, der var pilot i den sydvietnamesiske hær. Han kom til USA efter krigen, og han bor i Orange County i Californien, hvor der i dag lever omkring 300.000 vietnamesere. De sender - sammen med de i alt tre millioner vietnamesere, der blev spredt rundt omkring i verden under og efter krigen - mange penge hjem til deres familier. Jeg har hørt, at det skulle dreje sig om tre-fire milliarder dollar hvert år«, fortæller Thuât.

Thuâts forældre bor i dag i Da Nang. Faderen havde ikke været fængslet i de fem år, som blev 'belønnet' med muligheden for at slå sig ned i USA, så efter sin genopdragelse blev han - i kraft af at være en veluddannet mand med kendskab til tal - en slags bogholder for et landbrugskollektiv.

Det job havde han, nu fyldt 56 år, i en årrække, indtil han for ikke så længe siden skabte en internetcafé. Det lever forældreparret af i dag.

Selv bruger Thuât sin universitetsuddannelse i turistbranchen, hvor han fører sig frem med en udtalt flair for service, med stor viden og fortællelyst. Og i det job møder han en hel del amerikanere, der udgør - oplyser Thuât - omkring 10 procent af det stadig voksende antal turister i Vietnam.

Da jeg spørger ham, om det er ubehageligt at blive konfronteret med amerikanerne - og om han i sit arbejde behandler dem anderledes end eksempelvis danske turister - svarer han straks nej. Han er ikke opdraget til at afsky amerikanerne.

Det er karma, ikke had Mens vi taler, går vi rundt i den indre del af Kongebyen i Hue, som blev slemt medtaget under krigen. Mange af Kongebyens bygninger blev smadret og nedbrændte under kampene, men det detaljestærke genopbygningsarbejde, der har afsæt i gamle billeder af de mange bygninger, er i fuld gang. Og der er tydeligvis mange nysgerrige amerikanere blandt gæsterne denne dag. Ældre amerikanske mænd med deres familier.

»Nej, mine landsmænd og jeg hader ikke amerikanerne. Her i Vietnam tror vi på god og dårlig karma, på skæbnen, og den ville det sådan - og den stod bag alle disse ulykker, krigen bragte

med sig. Det er ikke den enkelte amerikaners skyld«, siger Thuât, der også bekender sig til skæbnen og dens luner, men som ellers kalder sig ateist.

»Vi ønsker turisme her i Vietnam, og vi ønsker turisterne velkommen, og vi siger ikke: Dér er en amerikaner, ham vil vi ikke tale med. Nej, vi siger velkommen til vores land, velkommen til Vietnam, hvem du end er. Selv om krigen var frygtelig, har vi tilgivet amerikanerne. Jeg ser ingen forskel på turisterne, jeg foretrækker ikke den ene nation frem for den anden; tværtimod har jeg det sådan, at det har været en god dag, hvis jeg har talt med mennesker fra Polen, fra Canada og måske fra Danmark«. Mens vi søger ud i kanten af Kongebyen, hvor vi lader os friste af isvafler af den indpakkede, internationale slags - vi købte ni stykker for seks kroner i alt - afslører Thuât en forbløffende viden om dansk fodbold. Han slynger om sig med FC Københavns og Brøndbys resultater, han har en mening om Nicklas Bendtner og om Michael Laudrups trænerkarriere, dog er han ikke helt opdateret på det seneste nye. Her hjælper vi ham lidt på vej, han takker. Og griner.

Han virker som en sammensat person, Thuât. Stolt af sin familie, stolt af sin søn, som han viser billeder af. Og stolt af sit arbejde og sin viden, som han øser af. Og er der spørgsmål, han ikke kan besvare, kigger han sig omkring, næsten som om han leder efter svaret.

»Jeg skal fortælle dig det i morgen«, siger han - og holder ord.

Så er han også tydeligvis stolt af sit land, der så hurtigt kom på fode igen - og han taler med foragt om de landsmænd, der prøver at snyde 'systemet', og som forsøger at skabe sig rigdomme på ryggen af dem, der sled i genopbygningen.

Og når vi - mens vi går rundt mellem gamle tempelruiner og smiler til munke og andre turister - diskuterer disse ting, kan Thuâts stemme blive ladet med både alvor og vrede. En vrede, man ellers skulle tro var forbeholdt det regime, der straffer ham for, ja for at være søn af sin far.

Men der er ingen bitterhed at finde hos Thuât. I hvert fald deler han den ikke med os - turisterne. Vi får fortællingen om skæbnen, den uafviselige, vi får hans smil, hans gode historier. Og vi tager gladelig imod hans charme. Men hvad Thuât tager med sig hjem til lejligheden i Da Nang, når bussen er låst af, ved vi ikke.

Politiken var inviteret til Vietnam af Singapore Airlines og DaGama Travel.

rasmus.bech@pol.dk

Alt materiale i Infomedia er omfattet af lov om ophavsret og må ikke kopieres uden særlig tilladelse.